EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 12.10.2005
COM(2005) 491 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

STRATĒĢIJA BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPAS ĀRĒJĀ DIMENSIJĀ

SATURA RĀDĪTĀJS

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS „STRATĒĢIJA BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPAS ĀRĒJĀ DIMENSIJĀ” 1

I. IEVADS 3

II. UZDEVUMI 3

III. MĒRĶI 4

IV. JAUTĀJUMI 6

V. PRINCIPI 6

VI. POLITIKAS INSTRUMENTI 7

VII. TURPMĀKĀS RĪCĪBAS ĢEOGRĀFISKIE PIEMĒRI 9

VIII. TURPMĀKIE PASĀKUMI 10

I. IEVADS

Pamatojoties uz Hāgas programmu par „Brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanu Eiropas Savienībā[1]", 2005. gada Eiropadome 16.–17. jūnija sanāksmē paziņoja:

Ņemot vērā brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējās dimensijas pieaugošo nozīmi, [rīcības plāns, ar ko īsteno Hāgas programmu] gada beigās tiks papildināts ar stratēģiju, ko Padome pieņēmusi pēc ģenerālsekretāra/augstā pārstāvja un Komisijas priekšlikuma.

Brīvības, drošības un tiesiskuma pamatā esošo vērtību projicēšana ir būtiska ES iekšējās drošības aizsardzībai. Tādi draudi kā terorisms, organizētā noziedzība un narkotiku tirdzniecība rodas arī ārpus Eiropas Savienības. Situācija ir tik kritiska, ka ES izstrādā stratēģiju trešo valstu iesaistīšanai pasaules mērogā.

Šajā paziņojumā tiks aprakstīti ārējie uzdevumi, kuri risināmi brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, noteikti ES ārējās darbības mērķi šajā jomā, noteikti pasaules mērogā risināmie jautājumi, ES rīcībā esošie instrumenti un principi, pēc kuriem izvēlēties saskanīgu rīcību, aprakstīts veids, kādā stratēģija būtu jāpiemēro katram ģeogrāfiskajam apgabalam un sniegti ieteikumi, lai sekmētu stratēģijas īstenošanu.

II. UZDEVUMI

Eiropadome 2000. gada jūnijā Feirā vienojās par programmu attiecībā uz prioritātēm, mērķiem un pasākumiem tieslietu, brīvības un drošības politiku ārējās dimensijas attīstīšanai. Piecus gadus vēlāk, trešo valstu un reģionu skaitam aizvien pieaugot, ir veiksmīgi uzsākts plašs ārējo darbību kopums, kas ir sekmējis brīvības, drošības un tiesiskuma telpas stiprināšanu.

Kopš 2000. gada ES tieslietu, brīvības un drošības politikā ir notikusi ievērojama izaugsme, ievērojot Eiropas pilsoņu intereses un vajadzības. Tā rezultātā tieslietu, brīvības un drošības *acquis* ir būtiski attīstījies, pieņemot tiesību aktus attiecībā uz migrāciju un patvērumu, robežu pārvaldību un vīzām, cīņu pret organizēto noziedzību un terorismu, narkotikām, policijas un tiesībaizsardzības dienestu sadarbību, korupcijas apkarošanu, datu aizsardzību un tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās. Šis *acquis* nodrošina plašu pamatu sadarbībai ar trešām valstīm.

Tieslietu, brīvības un drošības ārējā dimensija tiek attīstīta, lai risinātu šādus galvenos ārējos jautājumus.

- Terora akti, kas notika 2001. gada 11. septembrī, 2004. gada 11. martā un 2005. gada 7. jūlijā, ir stiprinājuši starptautisko apņemšanos apkarot terorismu, kā to ilustrē ES 2005. gada 13. jūlija lēmums par rīcības plāna terorisma apkarošanai[2] paātrinātu īstenošanu. ES vēršas pie trešām valstīm, reģionālajām un starptautiskajām organizācijām, lai attīstītu un padziļinātu sadarbību terorisma apkarošanai.

[1] Pieņēmusi Eiropadome 2004. gada 4.–5. novembrī
[2] Padomes 2005. gada 13. jūlija lēmums.

- Aizvien izsmalcinātākajām organizētās noziedzības, tostarp naudas atmazgāšanas un citu finanšu noziegumu, kā arī narkotiku, cilvēku un ieroču pārrobežu tirdzniecības metodēm var pretoties, vienīgi uzlabojot tiesībaizsardzību un tiesu iestāžu sadarbību gan ES iekšienē, gan ārpus tās, un atbalstot rīcībspējas palielināšanu trešās valstīs.

- Nelegālā imigrācija turpinās, tādējādi ES saskaras ar vajadzību noteikt vispārēju pieeju. Šī pieeja jānosaka ne tikai ar uzņemšanu saistītajos jautājumos, bet arī saistībā ar imigrācijas pamatcēloņiem un tās ietekmi uz izcelsmes valstīm un tranzītvalstīm.

- Tiesu un tiesībaizsardzības iestāžu nespēja pildīt pienākumus vājāk attīstītajās valstīs un karstajos punktos visā pasaulē rada vakuumu, kuru var izmantot organizētā noziedzība. ES atbalsta vāju vai neesošu tiesībaizsardzības iestāžu pārveidošanu pienācīgi darbojošās struktūrās dažās trešās valstīs.

- Vajadzība pēc tiesiskas noteiktības un pārredzamības attiecībā uz pārrobežu darījumiem pasaules mēroga ekonomikā. Šie jautājumi spētu atvieglot uzņēmumu un pilsoņu situāciju Eiropā un ievērojami uzlabot bērnu aizsardzību pasaules mērogā.

III. MĒRĶI

Šī paziņojuma mērķis ir parādīt to, **kā tieslietu un iekšlietu ārējā dimensija sekmē brīvības, drošības un tiesiskuma telpas iekšējās dimensijas izveidi, un vienlaicīgi atbalstīt politiskos mērķus Eiropas Savienības ārējās attiecībās**, tostarp brīvības, drošības un tiesiskuma vērtību izplatību un veicināšanu trešās valstīs. Lai gan instrumenti, kas aptver ES brīvības, drošības un tiesiskuma politikas ārējos aspektus, ir ieviesti, attiecībā uz stratēģijā noteiktiem principiem un vadlīnijām Eiropas Savienība tos strukturizē pirmo reizi. Šai stratēģijai ir jāveido neatņemama ES ārējo sakaru politikas daļa, tomēr tieslietu, brīvības un drošības aspektiem tajā jābūt pastiprinātiem. Tikai ievērojot skaidri noteiktus principus un prioritātes un sistemātiski darbojoties turpmāk tekstā norādīto mērķu sasniegšanai, ES var efektīvi palīdzēt trešām valstīm reaģēt uz pieaugošajām problēmām un tādējādi piepildīt to cerības.

Tieslietu, brīvības un drošības jautājumi ir starptautiskās stabilitātes un drošības saglabāšanas pamatā gan ārpus Eiropas Savienības, gan tās iekšienē. Brīvas aprites veicināšana ES iekšienē, atvērtākas robežas un integrācija, kas palielinājusies pasaules mērogā, ir piešķīrusi jaunu dimensiju starptautiskai sadarbībai. Efektīva robežu pārvaldība ir būtiska cīņā ar tādiem draudiem kā terorisms un organizētā noziedzība un ļoti svarīga attiecību veicināšanai kaimiņvalstu starpā. Neatkarīgas un efektīvas tiesu iestādes ir vajadzīgas, lai atbalstītu tiesiskumu un nodrošinātu cilvēktiesību aizsardzību; sadarbība tiesu iestāžu starpā ir būtiska gan starptautisku komercdarījumu atvieglošanā, gan lai nodrošinātu to, ka aizdomās turētie nevarētu izvairīties no tiesas. Pilnībā funkcionējoša patvēruma sistēma ir vajadzīga, lai nodrošinātu aizsardzību bēgļiem visā pasaulē. Lietderīgi un efektīvi policijas dienesti, kuri var sadarboties ar līdzīgiem dienestiem citās valstīs, ir svarīgi, lai cīnītos pret visu veidu terorismu un organizēto noziedzību un ikdienā nodrošinātu pilsoņu drošību. Šo mērķu sasniegšana prasa smagu darbu, laiku un saskaņotus Komisijas un Padomes centienus. Svarīgi, ka ES izstrādā iniciatīvas un piedāvā risinājumus problēmām, ar kurām jāsaskaras šajā jomā.

Tiesiskuma veicināšana ārēji, izmantojot sadarbību tieslietu, brīvības un drošības jomā, ir svarīga brīvības, drošības un tiesiskuma telpas stiprināšanai iekšēji. Vispārīgais atzinums ir tāds, ka ES drošības iekšējie un ārējie aspekti ir savstarpēji saistīti. Sabiedrības, kuru pamatā

ir tādas kopīgās vērtības kā laba pārvaldība, demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana, būs daudz efektīvākas, novēršot iekšējos draudus pašu drošībai, kā arī varēs un vēlēsies ciešāk sadarboties pret kopējiem starptautiskajiem draudiem. Turklāt starptautiskās kopienas šos principus ir identificējušas kā kritiskos faktorus Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanā. Attīstība, drošība un cilvēktiesības pastiprina viena otru; tiesiskuma stiprināšana – gan iekšējā mērogā, gan starptautiski – nav vienīgi pašmērķis, bet tā ir būtiska ilgtspējīgai attīstībai, kas panākams ar ārēju darbību palīdzību.

ES savā iekšienē ir izstrādājusi plašu sistēmu brīvības, drošības un tiesiskuma telpas regulēšanai. Lai gan struktūras dažādās valstīs, saprotams, ievērojami atšķiras, brīvības, drošības un tiesiskuma telpa tomēr kalpo kā iedvesmas avots trešām valstīm. Ārējām politikām ir izšķiroša loma drošības un stabilitātes veicināšanā. Paplašināšanās nozīmē *acquis* transponēšanu, kā arī iestāžu pārveidošanu esošajās un potenciālajās dalībvalstīs. Tādu iestāžu kā tiesas un policijas stiprināšana dod izšķirošu ieguldījumu tiesiskuma nostiprināšanai un cilvēktiesību ievērošanai kandidātvalstīs. Tā paša iemesla dēļ šie aspekti ir pamats sadarbībai šajā jomā ar Eiropas kaimiņattiecību politikas partneriem.

ES spēj paveikt vairāk, lai stiprinātu kapacitāti un sadarbību visā pasaulē. Nevar cerētu uz tūlītējiem rezultātiem; tiesu sistēmu reformas vai efektīvas patvēruma sistēmas izveide prasa gadus, ne mēnešus. Tomēr jautājumi, ar kuriem saskaras ES, tās kaimiņvalstis un valstis visā pasaulē, ir līdzīgi. ES pieredze un panākumi jautājumos par robežu pārvaldību, migrācijas pārvaldi un cīņu pret organizēto noziedzību ir noderīgs atskaites punkts trešām valstīm, kuras saskaras ar līdzīgiem jautājumiem.

ES jāturpina reģionālās sadarbības veicināšana. Pārrobežu jautājumus attiecībā uz migrāciju, robežu pārvaldību un organizēto noziedzību bieži varētu risināt labāk, saskaņojot rīcību reģionālajā līmenī. Ņemot vērā gūto pieredzi, kā arī problēmu veidus, kas skar attiecīgos reģionus, ES jāatbalsta reģionālais dialogs un sadarbība tieslietu, brīvības un drošības jautājumos tādos reģionos kā Austrumeiropā un Vidējos Austrumos, vai ar tādām reģionālajām organizācijām kā Āfrikas Savienību.

Daudzpusējā līmenī pēdējos gados ir novērota svarīgu starptautisku juridisko instrumentu pieņemšana, kas ir radījusi jaunas normas (piemēram, ANO Konvencija pret starptautisko organizēto noziedzību un tās protokoli, ANO Konvencija par cīņu pret korupciju), kā arī pievērsta pieaugoša uzmanība tādu starptautisko standartu noteikšanai kā, piemēram, Finanšu darījumu darba grupas (FAFT) ieteikumiem par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. ES ir gatava atbalstīt daudzpusēju pieeju politikas stiprināšanai šajās jomās, lai palielinātu tās lomu starptautiskajās organizācijās un veicinātu turpmāku starptautisku instrumentu attīstību.

Sadarbības veicināšana un rīcībspējas paaugstināšanas atbalstīšana trešas valstīs jau dod rezultātus. Cieša sadarbība ar Turcijas iestādēm pēdējos mēnešos ir vainagojusies ar liela apmēra narkotiku aizturēšanu, izmantojot kontrolētās piegādes. ES sadarbojas ar Maroku, lai stiprinātu robežu pārvaldību, un ievieš mērķsadarbību attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un cilvēku tirdzniecības apkarošanu. Robežu pārvaldības misija sāksies decembrī, un tās mērķis būs palīdzēt Ukrainas un Moldovas iestādēm apturēt kontrabandu un nelegālo tirdzniecību uz abu valstu kopīgās robežas. Drīzumā tiks parakstīti vīzu atvieglojumu un atpakaļuzņemšanas nolīgumi ar Krieviju, kuri samazinās nevajadzīgo birokrātiju likumīgiem ceļotājiem un vienlaicīgi paātrinās nelegālo imigrantu izraidīšanu. Šīs darbības jau sniedz redzamus rezultātus personām gan ES iekšienē, gan ārpus tās; minētās stratēģijas pieņemšana Eiropas Savienībai ļaus pastiprināt centienus šajā jomā.

IV. JAUTĀJUMI

Vairākas **politikas prioritātes** izriet no Hāgas programmas un tās rīcības plāna[3], kurā ir sniegts vispārējs pamats attiecībām ar trešām valstīm, savukārt tematiskas prioritātes ir noteiktas speciālajās stratēģijās un rīcības plānos (piemēram, ES rīcības plāns cīņai pret terorismu[4], stratēģiskā koncepcija pret organizēto noziedzību[5]).

- **Cilvēktiesības:** veicināt cilvēktiesības trešās valstīs saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un nodrošināt to, ka cilvēktiesības ir tiesībaizsardzības politikas centrā; atbalstīt tādu objektīvu un neatkarīgu tiesu iestāžu attīstību un apmācību, kas stiprina cilvēktiesības un tiesībaizsardzību.

- **Iestāžu stiprināšana un laba pārvaldība:** stiprināt tiesībaizsardzības iestādes un to spēju sadarboties starptautiski; stiprināt cīņu pret korupciju; veicināt pārredzamību, atbildību un valdības iestāžu pareizu vadību.

- **Migrācijas, patvēruma un robežu pārvaldība:** uzlabot trešo valstu spēju migrācijas pārvaldībā un bēgļu aizsardzībā saskaņā ar starptautiskām tiesībām; atbalstīt šo valstu operatīvās robežu pārvaldības spēju; uzlabot dokumentu drošību; novērst nelegālo migrāciju; veicināt sinerģiju migrācijas un attīstības starpā; nodrošināt bēgļus ar labāku pieeju ilgstošiem risinājumiem; nodrošināt nelegālo migrantu nogādāšanu atpakaļ.

- **Cīņa pret terorismu:** sniegt atbalstu trešām valstīm attiecībā uz iestāžu izveidošanu un starptautisko instrumentu īstenošanu; strādāt ar trešām valstīm, lai novērstu teroristu vervēšanu un finansēšanu; turpināt atbalstīt ANO vadošo lomu; veidot attiecības ar ASV, lai uzlabotu sadarbību.

- **Organizētā noziedzība, tostarp cilvēku, narkotiku un cilvēku orgānu tirdzniecība, viltojumi, finanšu un ekonomikas noziegumi un kibernoziegumi:** atbalstīt institucionālo spēju attīstību un attīstīt operatīvo sadarbību.

V. PRINCIPI

Principi jānosaka tā, lai politika tiktu vērsta uz trešām valstīm.

- **Ģeogrāfisko prioritāšu noteikšana:** prioritātes jānosaka paplašināšanās, attīstības un ārējo sakaru politikā, atspoguļojot ES īpašās attiecības ar trešām valstīm vai reģioniem. Šajā nolūkā tiks izstrādāta vispusīga, visus tieslietu, brīvības un drošības aspektus aptveroša politika ar prioritārajām valstīm, kā, piemēram, kandidātvalstīm vai kaimiņvalstīm, savukārt sadarbība ar citām valstīm aptvers īpašus jautājumus.

- **Diferenciācija:** attiecībā uz diferenciāciju nav iespējama viena visiem piemērojama stratēģija. Ir vajadzīga pielāgota pieeja, lai reaģētu uz konkrēto situāciju atsevišķās valstīs un reģionos.

---

[3] KOM (2005) 184, 10.6.2005.
[4] Pieņēmusi Eiropadome 2004. gada jūnijā
[5] KOM (2005) 232, 2.6.2005.

- **Elastība:** plānošanā jāsaglabā pietiekama elastība, lai krīzes gadījumos vai mainīgos apstākļos ES varētu ātri reaģēt uz jaunām prioritātēm.

- **Pīlāru savstarpējā koordinēšana:** ārējā rīcība attiecībā uz brīvību, drošību un tiesiskumu dažkārt skar vairākus pīlārus, proti, ne tikai Kopienu kompetences jomas, bet arī kopējo ārpolitiku un drošības politiku (KĀDP) vai policijas un tiesībaizsardzības dienestu sadarbību, tādējādi radot vajadzību pēc ciešas sadarbības Padomes un Komisijas starpā, lai nodrošinātu saskanību ES ārējās darbībās. Kopienu kompetences ir jāsaglabā attiecībā uz sarunām ar trešām valtīm.

- **Partnerattiecības:** saskaņā ar principiem, kas veido ES paplašināšanās pamatu, ārējie sakari un attīstības politika, ka arī sadarbība attiecībā uz brīvību, drošību un tiesiskumu ir jāattīsta ciešās partnerattiecībās ar trešām valstīm, ievērojot piederības principu.

- **Ārējās rīcības atbilstība:** ir jābūt skaidrai sasaistei starp iekšējām darbībām, kuru mērķis ir veidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, un arējām darbībām, lai atbalstītu šo procesu stingri saskaņā ar konsekvenci politikā, kā to ir pieņēmusi Eiropadome 2005. gada jūnija sanāksmē.

- **Pievienotā vērtība:** regulāra informācijas apmaiņa dalībvalstu un Komisijas starpā par darbībām trešās valstīs ir vajadzīga, lai izvairītos no informācijas pārklāšanās vai dubultošanās un nodrošinātu papildināmību starp darbībām.

- **Salīdzinošā novērtēšana:** visos pasākumos jāietver novērtēšanas mehānismi, lai izvērtētu progresu trešās valstīs un darbības atbilstību ES ārējo attiecību mērķiem.

VI. POLITIKAS INSTRUMENTI

Plašais politikas instrumentu kopums ES rīcībā ir uzskatāms par nozīmīgu potenciālu, kas ES dod iespēju tās ārējo sadarbību pielāgot katras valsts situācijai. Saistību uzņemšanās ar trešām valstīm ietver šādu instrumentu saskaņotu un koordinētu izmantošanu.

(1) Divpusēji nolīgumi

Asociāciju nolīgumi vai partnerattiecību un sadarbības nolīgumi, tostarp noteikumi par tieslietu, brīvības un drošības jautājumiem; atpakaļuzņemšanas līgumi; vīzu atvieglojumu nolīgumi; savstarpējās juridiskās palīdzības un izdošanas līgumi.

Dažām valstīm nozīmīgs jautājums ir vīzu atvieglojumu nolīgums. Tiek sagatavota stratēģija atpakaļuzņemšanas politikas kontekstā.

(2) Paplašināšanās un pirmspievienošanās procesi

Paplašināšanās process ar Horvātiju un Turciju, kā arī stabilizācijas un asociācijas process ar Rietumbalkāniem ietver tieslietu, brīvības un drošības prioritātes.

(3) Eiropas kaimiņattiecību politikas (ENP) rīcības plāni

Rīcības plāni ar būtiskiem tieslietu, brīvības un drošības elementiem tika noslēgti ar Ukrainu, Moldovu, Maroku, Tunisiju, Izraēlu, Jordāniju un Palestīniešu pašpārvaldi, un tie tiek sagatavoti noslēgšanai ar Ēģipti, Libānu, Armēniju, Azerbaidžānu un Gruziju.

(4) Reģionālā sadarbība

Tādas reģionālās organizācijas kā Baltijas jūras Speciālā grupa, Āzijas Eiropas sanāksmes (ASEM) un Eiropas un Vidusjūras reģiona (*Euro-Med*) process sapulcina dalībniekus par vispārsvarīgiem tieslietu, brīvības un drošības jautājumiem.

(5) Individuālā kārtība

Tieslietu, brīvības un drošības jautājumi ar Amerikas Savienotajām Valstīm ir ietverti Jaunajā transatlantiskajā programmā (NTA), kā arī īpašā formātā ministru līmeņa politiskajā dialogā par robežu un transporta drošību. Šie jautājumi ir apspriesti ar Kanādu, Austrāliju, Japānu un Ķīnu horizontālā dialogā. Par tieslietu, brīvības un drošības jautājumiem notiek ministru sanāksmes ar Krieviju (Pastāvīgā sadarbības padome), Ukrainu un Rietumbalkānu forumu.

(6) Operatīvā sadarbība

Eiropols (*Europol*), *Eurojust*, Eiropas Policijas akadēmija (CEPOL) un Robežu aģentūra izstrādā vai izstrādās nolīgumus un sadarbības noteikumus ar partneriem trešās valstīs. Dažās no trešām valstīm ir izveidots dalībvalstu nozīmēto sadarbības koordinatoru tīkls.

(7) Iestāžu veidošana un mērķsadarbība

Iestāžu attīstīšana un īstenošanas spēja trešās valstīs ir galvenās darbības attiecībā uz daudzām šīm valstīm. Mērķsadarbība dalībvalstu iestāžu un partneru iestāžu starpā trešās valstīs ir īpaši lietderīgs mehānisms rīcībspējas paaugstināšanai, turpretim ekspertu darbība var nodrošināt slēdzienus īpašos jautājumos.

(8) Attīstības politika

Attīstība – tā ir efektīva ilgtermiņa atbilde uz jautājumiem tieslietu, brīvības un drošības jomā. Komisijas priekšlikumā par jauno ES attīstības politiku pārvalde un cilvēktiesības tiek identificētas kā nabadzības apkarošanas vispārējā mērķa papilduzdevumi.[6]

(9) Ārējā atbalsta programmas

Projektus par tieslietu, brīvības un drošības jautājumiem finansē no ārējo attiecību palīdzības programmām (piemēram, CARDS, TACIS un MEDA). Saskaņā ar jauno finanšu perspektīvu piedāvātajos ārējo attiecību instrumentos ietilpst šīm darbībām atbilstoši noteikumi. Komisija ir ierosinājusi tematisku programmu migrācijai un patvērumam kā turpinājumu pašreizējai AENEAS programmai, kas sniedz palīdzību migrācijas pārvaldībai[7].

(10) Starptautiskās organizācijas

EK un tās dalībvalstis ir galvenie dalībnieki starptautiskās organizācijās (piemēram, ANO, Augstā komiteja bēgļu jautājumos (UNCHR), Ano Narkotiku un noziedzības apkarošanas birojs (UNODC), Eiropas Padome, Finanšu darījumu darba grupa (FATF), UNIDROIT, ANO Starptautiskās tirdzniecības tiesību komisija (UNCITRAL), Hāgas Konference par starptautiskajām privāttiesībām), kas nodrošina lietderīgu pamatu kopējo vērtību un prioritāšu

[6]KOM (2005) 311, 13.7.2005
[7] KOM (2005) 324, 3.8.2005.

veicināšanai. ES iedrošina trešās valstis ratificēt un īstenot starptautiskās konvencijas, kas ir kļuvušas par stūrakmeni starptautiskās sadarbības attīstībai.

(11) Uzraudzība

Novērtēšanas mehānismi jāpiemēro tā, lai tie atbilstu situācijām, kas turpina attīstīties. Kā piemēri tam minami Eiropas partnerattiecības Rietumbalkāniem, rīcības plāns ar Krieviju cīņai pret organizēto noziedzību, ES un Ukrainas rīcības plāns tieslietās un iekšlietās, uzraudzības un novērtēšanas mehānisms trešām valstīm cīņā pret nelegālo imigrāciju, apakškomitejas un ekspertu misijas.

VII. TURPMĀKĀS RĪCĪBAS ĢEOGRĀFISKIE PIEMĒRI

Galvenie principi stratēģijai, kas aptver ES brīvības, drošības un tiesiskuma politikas ārējos aspektus, pārsvarā ir jau ieviesti, jo īpaši attiecībā uz kaimiņvalstīm, kuras ir pirmais īstais partneris ciešākai sadarbībai. Sadarbība šajos jautājumos ātri izplatās citās trešās valstīs, ieskaitot Indiju un Ķīnu, kā arī jaunattīstības valstīs.

Ar **ASV** tiek attīstītas stipras **drošības partnerattiecības**, kuru pamatā ir kopīgās vērtības un kuras no 2001. gada 11. septembra ir vērstas uz cīņu pret terorismu. Liela sadarbības daļa šajā jomā ir pilnīgi jauna, piemēram, savstarpējā juridiskā palīdzība un izdošanas nolīgumi, un starptautiskās attiecības tiesiskuma, brīvības un drošības jautājumos ir uzplaukušas, pateicoties kopīgām interesēm jaunu jautājumu risināšanā. Tā kā šī dimensija ir relatīvi jauna, Eiropas Savienībai rodas arvien lielāka vajadzība noteikt savas drošības intereses, kuru pamatā ir savstarpīgums, un spēcīgi veicināt savus politikas mērķus, piemēram, **visās dalībvalstīs paplašināt programmu par vīzu režīma atcelšanu**. Vajadzība **sadarboties robežu drošības un tiesību aizsardzības jautājumos Eiropas Savienībai un Amerikas Savienotajām Valstīm atklāj jaunus sadarbības ceļus**, kuru mērķis vienmēr ir izlīdzināt drošības atšķirības.

Sadarbība ar **Rietumbalkānu valstīm** ir intensīva, un tās mērķis ir **stabilitātes stiprināšana** reģionā, ņemot vērā valsts Eiropas perspektīvu. Stabilizācijas un asociācijas procesā ES atbalsta Rietumbalkānu valstis, izmantojot CARDS programmu, lai attīstītu šo valstu sasniegumus četrās prioritārās jomās: policija un organizētā noziedzība, integrēta robežu pārvaldība, tiesu reforma, patvērums un migrācija. Attīstība attiecībā uz atpakaļuzņemšanas un vīzu atvieglojumu nolīgumu parakstīšanu nozīmēs savstarpējo saistību uzņemšanos sadarbības turpināšanai.

Sadarbība arīdzan ir attīstījusies kā reakcija uz tādām īpašām rūpēm kā organizētā noziedzība, attīstot, piemēram, reģionālo sadarbību starp prokuratūrām vai sadarbību cīņā pret naudas atmazgāšanu. Citi pasākumi atbalsta galveno spēju attīstību katrā valstī, ieskaitot finanšu ziņu vākšanas vienību izveidošanu un prokuroru un tiesnešu specializēto grupu izveidi organizētās noziedzības lietu izskatīšanai. **Turpmākā sadarbība ar Eiropolu, *Eurojust*, kā arī reģionālā centra pārrobežu noziedzības apkarošanai (SECI) izveide un sadarbības koordinatoru tīkls palīdzēs uzlabot to, kā ES pielietos instrumentus policijas un krimināltiesu sadarbības jomā, lai apkarotu organizēto noziedzību Rietumbalkānos.**

Attiecībā uz **Krieviju** tieslietas, brīvība un drošība ir kļuvuši par **stratēģisko partnerattiecību** centrālo iezīmi, kā tas atspoguļots **plašajā brīvības, drošības un tiesiskuma kopējā telpā**, kas **tagad būs efektīvi jāīsteno** tādās prioritārās jomās kā tiesiskums, cīņa pret terorismu un organizēto noziedzību, tostarp nelegāli iegūtu līdzekļu

legalizēšanu, korupciju, cilvēku un narkotiku tirdzniecību, cīņa pret bērnu pornogrāfiju internetā, datu aizsardzība, dokumentu drošība, robežu demarkācija un pārvaldība. Ne tikai saturīgs dialogs daudzos līmeņos, bet arī Eiropola un Krievijas nolīgums, kā arī rīcības plāns cīņai pret organizēto noziedzību, saziņa ar *Eurojust* un sadarbības koordinatoru tīkls nodrošina praktisku pamatu ciešākām operatīvajām saitēm. **Nolīgumu noslēgšana par atpakaļuzņemšanu un vīzu atvieglojumiem nozīmē stipras saistības tālākajā sadarbībā** un vienlaicīgi palīdzēs apspriedēs par ilgtermiņa perspektīvām ceļošanai bez vīzām.

Ukrainai aizvien ciešākas sadarbības turpinājums ir **stabilitātes** izvēršana paplašinātās ES kaimiņvalstu virzienā un reformu procesa atbalstīšana. Ar Eiropas kaimiņattiecību politiku un ar drīzumā atjaunoto ES un Ukrainas tieslietu un iekšlietu (TI) rīcības plānu ES veicina rīcībspējas paaugstināšanu, piemēram, pamatīgu tiesībaizsardzības sistēmas pārbūvi, robežu pārvaldības un patvēruma sistēmas attīstību saskaņā ar Eiropas standartiem. Kā institucionālās reformas piemēru var minēt Eiropas Komisijas atbalstu Ukrainas Finanšu ziņu vākšanas vienības rīcībspējas attīstīšanai, kas ir palīdzējis nodrošināt Ukrainas svītrošanu no Finanšu darījumu darba grupas naudas atmazgāšanas „melnā saraksta". **Ir paredzētas sarunas par nolīgumu ar *Eurojust.* Ir uzsāktas sarunas par atpakaļuzņemšanu, un drīzumā ir paredzēts uzsākt sarunas par vīzu atvieglojumiem.** Prioritātes katru gadu ir pārskatītas trijotnes ministru līmenī, un īstenošana ir novērtēta progresa rādītājā.

Attiecībās ar **Vidusjūras valstīm** galvenie mērķi ir **labas pārvaldības un tiesiskuma** veicināšana, kā arī **migrācijas pārvaldības** un **drošības** uzlabošana. Eiropas kaimiņattiecību politika ir devusi jaunu impulsu, kas jau iezīmējās Barselonas procesā, sadarbībai šajā reģionā. Reģionālajā līmenī migrācijas, policijas un tiesu iestāžu sadarbības programma, kas atbalstīja iestāžu rīcībspējas paaugstināšanu, veicināja sadarbību ierēdņu starpā un pierādīja sekmīgas reģionālās sadarbības vērtību, ir uzskatāma par soli uz priekšu. **Jaunās tieslietu, brīvības un drošības programmas uzsākšana, kā arī augsta līmeņa dialoga terorisma jautājumos nostiprināšana notiks** līdz ar nopietnas darba programmas uzsākšanu **nākamajā augstākā līmeņa sanāksmē Barselonā, lai izveidotu telpu savstarpējai sadarbībai tiesiskuma, drošības, migrācijas un sociālās integrācijas jomā**.

Divpusējā līmenī MEDA programma atbalsta projektus par migrāciju, tiesu un tiesībaizsardzības dienestu sadarbību vairākās valstīs, ieskaitot mērķsadarbību Marokā attiecībā uz naudas atmazgāšanu un Jordānā attiecībā uz tiesu iestādēm. Jauno nolīgumu stāšanās spēkā rada sadarbības atmosfēru, tostarp tādos jautājumos kā cīņa pret terorismu, organizēto noziedzību un narkotikām, kā arī bērnu aizsardzība. **Migrācija un robežu pārvaldība ir pirmie jautājumi dienaskārtībā, un partnerattiecības ar izcelsmes valstīm un tranzītvalstīm jānostiprina reģionā. Ir vajadzīga turpmāka atpakaļuzņemšanas līgumu izstrāde, un ir jāīsteno centieni attīstīt dialogu par migrāciju ar Lībiju.**

VIII. TURPMĀKIE PASĀKUMI

Stratēģijas mērķis brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējā dimensijā ir divpusējs: pirmkārt, sekmēt brīvības, drošības un tiesiskuma iekšējās telpas veiksmīgu izveidi, radot drošu ārējo vidi, un, otrkārt, attīstīt tālāk ES ārējo attiecību mērķus, veicinot tiesiskumu, demokrātiskas vērtības un iestāžu nevainojamu darbību.

Sadarbības jomas ar trešām valstīm ir skaidri noteiktas Hāgas programmā un tās rīcības plānā. ES rīcībā ir plašs īstenošanas instrumentu kopums, kurus piemēros saskaņā ar iesaistītās partnervalsts konkrētām vajadzībām.

Tiesiskuma veicināšana ārpus ES ir būtisks pamats iekšējai un starptautiskai drošībai, stabilitātei un attīstībai. Tieslietu, brīvības un drošības telpas ārējo dimensiju nevar uzskatīt par neatkarīgu politikas jomu, bet tai jābūt ES ārējās politikas darbības daļai.

Lai atvieglotu stratēģijas īstenošanu, ir jāveic vairāki pasākumi.

Prioritāšu noteikšana un īstenošanas uzraudzība

- Komisijai jānosaka prioritātes un jānoformulē attiecīgās darbības veidi atbilstīgi Komisijas pienākumiem.

- Lai sekmētu praktisko rezultātu uzraudzību atbilstīgi noteiktajiem mērķiem un prioritātēm, Komisijai jāsagatavo konsolidēts pārskats, un nepārtraukti jāuzrauga īstenošana.

- Tā kā tieslietu, brīvības un drošības politikas ārējā dimensija strauji paplašinās un ieņem lielāku nozīmi attiecībās ar trešām valstīm, Padomei ir regulāri jāpārskata attīstība un prioritātes.

Efektivitāte un saskanība

- Koordināciju starp Padomes ģeogrāfiskām darba grupām un grupām, kas nodarbojas ar brīvības, drošības un tiesiskuma lietām, varētu uzlabot. Arī pastāvīgo pārstāvju komitejai (*Coreper*) ir nozīmīga loma šajā jomā.

- ES ārējo darbību saskanība. Tiek prasīta uzlabota koordinācija, lai ES līmenī nodrošinātu saskanību starp atšķirīgām politikām un instrumentiem un efektivitāti, ievērojot Komisijas kompetenci. Vienlaikus ciešāk jāiesaistās dalībvalstīm.

- Ātrā reaģēšana. Papildus ilgtermiņa atbalstam iestāžu izveidošanā ES jāturpina attīstīt spēja ātri reaģēt uz pēkšņām vajadzībām vai ārkārtas draudiem. Aizvien pieaug to situāciju skaits, kad ES jāveicina spēja sniegt ātru palīdzību.

- Starptautiskās organizācijas. Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm pilnībā ir jāiesaistās starptautiskās organizācijās, lai veicinātu jaunu instrumentu attīstību. Ir jāveic attiecīgi pasākumi, lai padarītu redzamākas ES darbības starptautiskajās organizācijās.

- Reģionālā sadarbība. Komisijai ir jānostiprina centieni atbalstīt reģionālo sadarbību tieslietu, brīvības un drošības jautājumos, sniedzot atbalstu tādām esošām struktūrām kā Āfrikas Savienība, un sekmējot jaunas iniciatīvas apgabalos, kur reģionālā attīstība ir vāja, piemēram, Vidējos Austrumos vai Austrumeiropā.